

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В реаліях сучасної економіки підприємства здатні ефективно функціонувати, якщо вони дотримуються однієї важливої умови - постійне отримання, оновлення й аналіз достовірної та оперативної інформації. Інформаційне забезпечення є «наріжним каменем» не тільки в процесі управління продуктивністю підприємства, але й на всіх інших етапах його економіко-господарської діяльності.

Інформаційні процеси тісно пов'язані з управлінськими та служать базою для вироблення та обґрунтування рішень стосовно шляхів досягнення цілей управління продуктивністю підприємства.

Ключові слова: інформація, інформаційне забезпечення, показники інформаційного забезпечення.

Abstract

Under the condition of modern economics business companies, they are able to act valid, if they keep one important factor – permanent receiving, renewal and survey of reliable and latest update. Information support is important not only in the process of company management of productivity but also in all other stages of its economical activity.

Rivne region consumer's accomplished analyses results of companies management informatization have shown that current information technologies which are used for account, evaluation, and inner operations realization ask for current information base inspection, use of ways for enrichment and utilization of information in enterprise's management activities.

Information processes are closely related to management and serve as a base for decisions formulation and verification according to ways of achieving goals in management enterprise productivity.

The importance of information support was discussed as one of the main instruments of general system in management enterprise productivity.

Keywords: information, information support, indicators of information support.

Вступ

Продуктивність підприємства насамперед залежить від його системи управління, досконалість якої визначається багатьма чинниками, серед яких можна назвати відповідність умовам господарювання та рівень координованості системи управління. Визначені чинники мають особливе значення, адже середовище господарювання підприємства має певну динаміку змін ринкової ситуації, яка збільшує рівень невизначеності зовнішнього середовища, та безпосередньо враховують рівень інформаційного забезпечення впливу зовнішнього середовища на діяльність підприємства. Умови невизначеності та значної динамічності навколишнього середовища вимагають від підприємств впровадження механізмів інформаційного забезпечення в системах управління, які б забезпечували значну гнучкість, відкритість до зовнішнього середовища, здатність своєчасного вдосконалення.

Результати дослідження

В реаліях сучасної економіки підприємства здатні ефективно функціонувати, якщо вони дотримуються однієї важливої умови - постійне отримання, оновлення й аналіз достовірної та оперативної інформації. Інформаційне забезпечення є «наріжним каменем» не тільки в процесі управління продуктивністю підприємства, але й на всіх інших етапах його економіко-господарської діяльності.

Дійсно, в умовах постіндустріальної економіки в діяльності будь-якого підприємства можна спостерігати постійне збільшення інтенсивності інформації та її обсягу. Слід відмітити, що паперовий метод зберігання та переробки інформації, який передбачає постійне використання та передавання між підрозділами підприємства значного обсягу інформаційних потоків, даних є «застарілим» та вкрай неефективним.

Нові умови господарювання виносять на перший план не тільки швидкість процедур управлінської оцінки, але й їх проведення під час оцінювання бізнес-процесу, виробничого процесу чи торговельної операції. Показники дають змогу задовольнити цю вимогу та створюють ще одну перевагу у вигляді можливості їх побудови, орієнтуючись на управлінські рішення, які будуть прийняті згодом. Можливість подальшого

використання системи показників для прийняття управлінських рішень і стає вирішальним фактором під час вибору АІС.

Варто відзначити що, чим повніше і достовірніше інформація, чим оперативніше і якісніше її опрацьовано, тим вище обґрунтованість і потенційна ефективність управлінських рішень і дій [1].

Інформаційне забезпечення управління – це сукупність реалізованих рішень щодо обсягів інформації, її якісного та кількісного складу, розміщення і форм організації. При цьому метою інформаційного забезпечення управління є своєчасне надання необхідної і достатньої інформації для прийняття управлінських рішень, що забезпечують ефективну діяльність як підприємства в цілому, так і його структурних підрозділів [2].

Виділяють чотири основні складові в системі інформаційного забезпечення управління підприємством: інформаційні ресурси, інформаційні технології, технічні засоби та програмне забезпечення [3].

Показники подаються як найбільш ефективний і маючий особливе значення інструмент для здійснення моніторингу утворених за корпоративним типом різногалузевих та різноструктурових підприємств та контролю їх роботи. Вони дозволяють дати повну характеристику всім видам діяльності та ефективності роботи всіх складових частин підприємств. Наприклад, за допомогою фінансових показників здійснюється фінансовий контроль, а за необхідності оцінки продуктивності підприємства використовуються якісні показники результативності.

Розглядаючи показники інформаційного забезпечення в аспекті управління продуктивністю підприємства можна вирішити наступні питання:

1. Визначити продуктивність підприємства, динамічні зміни за відповідними показниками. Для цього визначають кінцеві величини, що характеризують діяльність конкретного підприємства конкретної галузі, це і повинно стати критичними значеннями показників. Так, для забезпечення зміни продуктивності підприємства треба досягти оптимального співвідношення між обсягом виробленої продукції підприємства та витратами на її виробництво.

2. Вдосконалювати процеси управління продуктивністю підприємств за рахунок переведення цілей на операційний рівень та визначення показників, необхідних для досягнення запланованих результатів. Тривалість звичайного звітного періоду (для обліку збитків та прибутків) складає один рік, при цьому показники перетворюються на індикаторну систему попередження завдяки їх цілодобовому використанню.

3. Стимулювати процеси за рахунок поточного обліку показників. Це необхідно для виявлення змін або незапланованих характеристик. Так, при зміні рівня продуктивності праці можуть змінюватись показники результативності.

4. Забезпечувати оперативний доступ до чинної нормативно-правової бази. Оскільки така база складається з цілої низки законодавчих, нормативно-правових актів, регламентів, інструкцій тощо, які постійно оновлюються, змінюються доповнюються, скасовуються, то для керівництва підприємства важливо оперувати достовірною інформацією при розробленні та прийнятті управлінських рішень.

5. Контролювати процеси за рахунок поточного обліку показників, які надають необхідну інформацію у випадку виникнення розбіжностей у фактичних і планових результатах. За відхиленнями показників товарообороту вдається визначити відношення фактичного товарообороту до встановленого планом значення та відхилення цього показника від запланованої цифри.

Також слід вказати на такий методично важливий факт, який треба враховувати при створенні інформаційного забезпечення. Мова йде про поділ всієї сукупності показників діяльності за видами та галузями, за рахунок чого вдається організувати належним чином інформаційне забезпечення підприємства та формалізувати застосовувані інформаційні одиниці.

Показники можуть виступати у таких якостях.

1. *Абсолютних величин* : використовуються для оцінки обсягу виробництва (товарообороту) та витрат на виробництво (забезпечення) або досягнення результату. Такі величини легко визначаються, але є недостатньо змістовними. Проводити їх аналіз можна лише за умови використання критеріїв для порівняння у вигляді затрат за минулий період. При цьому маємо можливість визначити позитивні та негативні тенденції змін в кожному визначеному періоді витрат по відношенню до обсягу виробленої продукції (товарообороту) [3].

2. *Відносних величин*: складається відношення більшості показників. Такі дані можна використовувати як в порівнянні з іншими величинами, так і самостійно (при цьому вони стають більш інформативними). Відносні величини необхідні для визначення показників продуктивності, коли вхідні величини подають у відношенні до вихідних. При цьому отримують коефіцієнти, які є відношенням часткової величини до сукупної [3].

3. *Розрахункових чисел*: подаються у вигляді різнорівневих величин, що зіставляються одна з одною [3].

4. *Індексів величин*: показники змін, які відбулись протягом певного часу [3].

Всі зазначені види показників використовують в залежності від конкретно визначених управлінських цілей. Організуючи інформаційне забезпечення підприємства обов'язковою умовою має стати можливість динамічної зміни вигляду показників діяльності в залежності від галузі, специфіки діяльності підприємства компонентів бізнес-процесів та рівня застосування.

Основною проблемою, яка завжди характеризувала існуючі системи управління об'єктами господарства, є правильне використання показників та їх інформативність. Завжди треба враховувати, що показники дають змогу отримати достовірні точні значення. При цьому немає впевненості у гарантованому встановленні зв'язку між змінними. Наслідком невірного розуміння існуючих між показниками сутнісних зв'язків можуть стати помилкові рішення, які будуть прийматись після того як підприємство покаже результати діяльності.

Також, можна говорити про обмеженість показників при взаємній компенсації деяких об'єктів або їх врівноваженості один одним. Враховуючи такі особливості, слід використовувати систему показників, побудовану при дотриманні ієрархічного принципу піраміди. При цьому на вершині має бути показник, залежний від усіх інших величин. Також, важливо пам'ятати про ускладнення управлінського аналізу та протиріччя, які стають наслідком введення в систему управління споживчої кооперації Рівненської споживспілки великої кількості показників. Але ця проблема є найпростішою для статистичної обробки, під час якої розраховуються показники та формується статистична звітність за допомогою комп'ютерних технологій.

Тому варто для різних підприємств розробити різноманітні системи показників з врахуванням особливостей галузі, основне завдання яких допомагати здійснювати систематичний аналіз та вивчати причини змін, що відбулись в внутрішньому середовищі підприємств. Основною ознакою таких показників має бути їх практично повна ідентичність величинам, встановленим наявною звітністю. Крім цього, слід прийняти до уваги можливість виникнення розрахункових (через математичні вирази) або логічних зв'язків між окремо взятими показниками при зміні характеру діяльності підприємства[2].

Завданням інформаційної діяльності підприємства є отримання, систематизація та використання максимально достовірної, точної інформації про стан зовнішнього середовища. Ця інформація повинна, передусім, стосуватися споживачів, конкурентів і змін у ринковому середовищі, коливань макроекономічних параметрів функціонування ринку та змін законодавства. Оскільки позитивні та негативні очікування споживачів та конкурентів по-різному впливають на діяльність окремого підприємства.

Підсумовуючи викладене вище можна зробити висновок, що *інформаційне забезпечення* – це, насамперед, динамічний процес, за допомогою якого інформація циркулює в системі управління. Основою цього процесу є інформаційні потоки, які складають цю систему. Базовими етапами циркуляції інформаційних потоків в управлінні підприємствами слід визначити такі основні етапи:

- підготовчий;
- обчислювальний;
- споживання.

Інформаційні процеси тісно пов'язані з управлінськими та слугують базою для вироблення та обґрунтування рішень стосовно шляхів досягнення цілей управління продуктивністю підприємства. Таку систему можна формалізувати у вигляді функції:

$$F_t = f(S_t; G_t; E_t; C_t) \quad (1),$$

де F_t – оцінка управління продуктивністю підприємства;

S_t – інформаційні ресурси, запаси статистичної інформації, інформаційний потенціал та запас знань;

G_t – інформаційні ресурси галузі (підприємств галузі);

E_t – фактична діяльність, прийняті управлінські рішення;

C_t – показники діяльності підприємства;

t – визначений проміжок часу діяльності підприємства, період[4].

Накопичення такої великої кількості даних формують великий масив статистично-інформаційних ресурсів, що дає змогу керівникам середнього та вищого рівнів отримувати не разовий зріз статичної інформації, а таку, яка розгортається в часі (місяць, квартал, рік), а також в просторі (галузь, підприємство, організація). Це створює їм можливість аналізувати динаміку результатів управління продуктивністю підприємства.

Висновки

Актуальність створення ефективних систем інформаційного забезпечення обумовлена необхідністю оброблення значних масивів даних про ресурси та параметри зовнішнього та внутрішнього середовищ, які необхідні для визначення напрямків управління продуктивністю підприємства.

Комплекс невирішених завдань вимагає подальшого наукового обґрунтування необхідності формування організаційно-економічного механізму інформаційного забезпечення управління продуктивністю підприємств. Залишаються невирішеними проблеми організації та методології контролю в інформаційному забезпеченні, сходження рішень униз по щаблях управління, оцінки параметрів продуктивності підприємства, кількісних показників, оскільки в наукових публікаціях такі завдання не є висвітлені.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гребешков О.В. Інформаційне забезпечення діяльності підприємства: інформаційні джерела та джерела їх задоволення / О.В. Гребешков // *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. №6. С. 205-208.
2. Денисенко М.П. Інформаційне забезпечення ефективного управління підприємством / М. П. Денисенко І. В. Колос // *Економіка та держава*. 2016 . №7. С.19-24.
3. <https://uk.wikipedia.org>
4. Вашків П.Г. , Пастер П.І. Теорія статистики, К, « Либідь», 2018, с.266.

Михайлова Олександра Ігорівна – студентка групи Пз-20бз, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: mykhailova.ol@gmail.com

Mykhailova Oleksanda – student of group Pz-20bz, Faculty of Management and Information Security, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, e-mail: mykhailova.ol@gmail.com

Науковий керівник: **Боковець Вікторія Вікторівна** – доктор економічних наук, професор кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця